

GIÁO DỤC KĨ NĂNG SỐNG CHO HỌC SINH THÔNG QUA HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM TRONG MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN LỚP 8 Ở MỘT SỐ TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Cao Thành Tấn, Đặng Thị Gia Huệ, Trần Thị Diễm Kiều, Nguyễn Thị Kim Hằng
Khoa Giáo dục Chính trị, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh
Email: tanct@hcmue.edu.vn

Tóm tắt: Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 môn Giáo dục công dân có 4 mạch nội dung, trong đó mạch giáo dục kĩ năng sống chiếm tỉ lệ 20%, khẳng định vai trò thiết yếu của nội dung này. Tuy nhiên, hoạt động giáo dục kĩ năng sống cho học sinh vẫn còn một số hạn chế cần khắc phục. Bài viết trình bày tóm tắt những nội dung cơ bản về việc giáo dục kĩ năng sống cho học sinh thông qua hoạt động trải nghiệm trong môn Giáo dục công dân lớp 8 ở một số trường Trung học cơ sở tại Thành phố Hồ Chí Minh.

Từ khóa: Giáo dục kĩ năng sống, hoạt động trải nghiệm.

TEACHING LIFE SKILLS TO STUDENTS THROUGH EXPERIENTIAL ACTIVITIES IN CIVIC EDUCATION SUBJECT FOR GRADE 8 AT SOME SECONDARY SCHOOLS IN HO CHI MINH CITY

Cao Thanh Tan, Dang Thi Gia Hue, Tran Thi Diem Kieu, Nguyen Thi Kim Hang
Faculty of Political Education, Ho Chi Minh City University of Education
Email: tanct@hcmue.edu.vn

Abstract: The 2018 General Education Program for Civic Education has 4 content streams, of which the life skills education stream accounts for 20%, affirming the essential role of this content. However, life skills education activities for students still have some limitations that need to be overcome. This article summarizes the basic content of life skills education for students through experiential activities in the subject of Civic Education for grade 8 in some secondary schools in Ho Chi Minh City.

Keywords: Life skills education, experiential activities.

Nhận bài: 03/06/2025

Phản biện: 14/06/2025

Duyệt đăng: 17/06/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong giai đoạn Trung học cơ sở (THCS), đây là giai đoạn các em học sinh (HS) phát triển toàn diện về thể chất và tinh thần, nên việc giáo dục kĩ năng sống (GD KNS) cho các em là vô cùng cần thiết. Việc GD KNS giúp các em tự lập, giải quyết vấn đề và ứng phó hiệu quả với các thách thức trong học tập và cuộc sống.

Tuy nhiên, hoạt động GD KNS cho HS vẫn còn một số tồn tại: Hình thức tổ chức chưa phong phú, chưa phát huy hết sáng tạo của HS khi tham gia các hoạt động, chồng chéo về nội dung, giáo viên chưa kiểm soát được mục tiêu, việc đầu tư cơ sở vật chất còn hạn chế, chưa có chỗ cho HS thực hành trải nghiệm, diện tích vui chơi chật hẹp, dụng cụ thí nghiệm, thực hành ít được đầu tư, còn nhiều HS chưa có kĩ năng tự phục vụ, chưa mạnh dạn đề xuất các ý kiến với bạn bè, thầy cô, chưa có kĩ năng bảo vệ bản thân... Một trong những nguyên nhân dẫn đến những hạn chế kể trên là quá trình tổ chức GD KNS còn gặp nhiều khó khăn và hạn chế.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lí luận của việc giáo dục kĩ năng sống trong môn Giáo dục công dân (GD CD)

thông qua hoạt động trải nghiệm

2.1.1. Một số khái niệm

* **Kĩ năng sống:** là năng lực tâm lí xã hội, là khả năng ứng phó một cách có hiệu quả với những yêu cầu và thách thức của cuộc sống. Đó cũng là khả năng của một cá nhân để duy trì trạng thái khỏe mạnh về thể chất và tinh thần, biểu hiện qua các hành vi phù hợp và tích cực khi tương tác với người khác, với nền văn hóa và môi trường xung quanh; là khả năng phân tích tình huống và ứng xử các tình huống một cách hợp lí.

* **Giáo dục kĩ năng sống:** là giáo dục cách sống tích cực trong xã hội hiện đại, xây dựng những hành vi lành mạnh và thay đổi những hành vi, thói quen tiêu cực trên cơ sở giúp HS có thái độ, kiến thức, kĩ năng, giá trị cá nhân thích hợp với thực tế xã hội. Mục tiêu cơ bản của giáo dục kĩ năng sống là làm thay đổi hành vi của HS, chuyển từ thói quen thụ động thành những hành vi mang tính xây dựng tích cực và có hiệu quả để nâng cao chất lượng cuộc sống cá nhân và góp phần phát triển xã hội bền vững.

* **Hoạt động trải nghiệm:** là hoạt động giáo

dục mà trong đó giáo viên là người tổ chức hoạt động, tạo điều kiện sao cho HS có thể chủ động, trực tiếp tham gia, lên kế hoạch cho bản thân hoặc nhóm của mình để hình thành và phát triển được những năng lực, phẩm chất, kỹ năng sống cần có của người công dân trong xã hội hiện đại.

*** GDKNS trong dạy học môn GD CD thông qua hoạt động trải nghiệm ở cấp THCS:** đây là hoạt động giáo dục có mục đích, có kế hoạch của chủ thể ở nhà trường nhằm tác động đến phương thức trải nghiệm được áp dụng trong quá trình GD KNS đối với HS cấp THCS trong dạy học môn GD CD. Ở đó, giáo viên sử dụng các phương pháp, hình thức dạy học để thiết kế, tổ chức cho HS tham gia trực tiếp vào hoạt động học tập. Từ đó, HS có thể sử dụng các vốn kiến thức, kinh nghiệm sẵn có giải quyết các vấn đề thực tiễn đặt ra, chiếm lĩnh tri thức mới, hình thành và rèn luyện các kỹ năng, hình thành phẩm chất và năng lực cốt lõi, từ đó rút ra các bài học cho bản thân.

2.1.2. Đặc điểm tâm lý, lứa tuổi của HS bậc THCS và nhu cầu được giáo dục kỹ năng sống

Học sinh THCS (11–15 tuổi) đang ở giai đoạn nhiều biến đổi mạnh mẽ về thể chất, tâm lý và xã hội. Đây là thời kỳ dậy thì – còn được gọi là “tuổi khủng hoảng” hay “tuổi khó bảo” – khi cơ thể phát triển nhanh chóng, khiến các em dễ rơi vào trạng thái lo lắng, thiếu tự tin. Tâm lý trở nên phức tạp, cảm xúc thất thường do hệ thần kinh chưa ổn định, dẫn đến khó kiểm soát hành vi.

Ở độ tuổi này, các em bắt đầu quan tâm đến bản thân, muốn khám phá bản sắc cá nhân, đồng thời nhạy cảm trước những đánh giá từ người khác. Trong học tập, dù nhận thức được vai trò của việc học, các em vẫn dễ mất tập trung do động cơ chưa ổn định. Tuy nhiên, tư duy và trí nhớ dần phát triển theo hướng logic, có tổ chức và chọn lọc hơn.

Giao tiếp đóng vai trò quan trọng trong quá trình trưởng thành của HS THCS. Thông qua tương tác với thầy cô, bạn bè, gia đình, các em học cách nhận thức bản thân, điều chỉnh hành vi và hình thành kỹ năng sống – nền tảng quan trọng để hoàn thiện nhân cách sau này.

2.1.3. Nội dung, hình thức và phương pháp GD KNS trong dạy học môn GD CD lớp 8 thông qua hoạt động trải nghiệm cho HS cấp THCS

*** Nội dung:** Từ phân tích các yêu cầu cần đạt trong Chương trình môn GD CD, đáp ứng mục tiêu phát triển toàn diện về phẩm chất và năng lực cho HS của chương trình Giáo dục phổ thông

2018, có thể xác định các KNS cần giáo dục cho HS bậc THCS nói chung và HS lớp 8 nói riêng.

*** Hình thức:** Hình thức GD KNS là cách tổ chức giáo dục, cách tiến hành các hoạt động cụ thể để đạt được mục đích giáo dục. Mục tiêu giáo dục đề ra sẽ đạt hiệu quả cao khi nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục được kết hợp chặt chẽ, logic, khoa học và phù hợp với thực tiễn. Trong thực tiễn GDKNS cho học sinh THCS có nhiều hình thức, phương pháp giáo dục, mỗi hình thức, phương pháp giáo dục có ưu điểm và hạn chế của nó, để tiến hành hiệu quả công tác GD KNS cho HS như mục tiêu đề ra cần phối hợp đồng bộ tất cả các hình thức và biện pháp giáo dục, bao gồm:

Hoạt động câu lạc bộ: là hình thức sinh hoạt ngoại khóa của những nhóm HS cùng sở thích, nhu cầu, năng khiếu,... dưới sự định hướng của những nhà giáo dục nhằm tạo môi trường giao lưu thân thiện, tích cực. Hoạt động của câu lạc bộ tạo cơ hội để HS được chia sẻ những kiến thức, hiểu biết của mình về các lĩnh vực mà các em quan tâm, qua đó phát triển các kỹ năng của HS như: kỹ năng giao tiếp, kỹ năng lắng nghe và biểu đạt ý kiến, kỹ năng trình bày suy nghĩ, ý tưởng, kỹ năng viết bài, kỹ năng chụp ảnh, kỹ năng hợp tác, làm việc nhóm, kỹ năng ra quyết định và giải quyết vấn đề,...

Hình thức trò chơi: là hình thức tổ chức các hoạt động vui chơi với nội dung kiến thức thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau, giúp phát huy tính sáng tạo, hấp dẫn và gây hứng thú cho HS; giúp HS dễ tiếp thu kiến thức mới; giúp chuyển tải nhiều tri thức của nhiều lĩnh vực khác nhau; tạo được bầu không khí thân thiện, tác phong nhanh nhẹn.

Sân khấu hóa (kịch, thơ, múa rối, tiểu phẩm, hát, múa...): là một hình thức nghệ thuật tương tác dựa trên hoạt động diễn kịch, trong đó vở kịch chỉ có phần mở đầu đưa ra tình huống, phần còn lại được sáng tạo bởi những người tham gia. Phần trình diễn chính là một cuộc chia sẻ, thảo luận giữa những người thực hiện và khán giả, trong đó đề cao tính tương tác hay sự tham gia của khán giả.

Tham quan, dã ngoại: là một hình thức tổ chức học tập thực tế hấp dẫn đối với HS. Mục đích của tham quan, dã ngoại là để các em HS được đi thăm, tìm hiểu và học hỏi kiến thức, tiếp xúc với các di tích lịch sử, văn hóa, công trình, nhà máy... ở xa nơi các em đang sống, học tập, giúp các em có được những kinh nghiệm thực tế, từ đó có thể áp dụng vào cuộc sống của chính các em.

Hoạt động nhân đạo, tình nguyện, cộng đồng: Là hình thức hoạt động mang tính tập thể cao. Được tổ chức ngoài khuôn viên của nhà trường như làng xóm, thị trấn như chăm sóc và bảo vệ di tích lịch sử, các công trình công cộng, di sản văn hóa.

* Phương pháp

Phương pháp giáo dục là cách tác động qua lại giữa nhà giáo dục và người được giáo dục, trong đó nhà giáo dục giữ vai trò chủ đạo nhằm thực hiện tốt các nhiệm vụ giáo dục đề ra. Tùy từng đối tượng để áp dụng phương pháp dạy học (PPDH) nhằm mang lại hiệu quả cao nhất.

Dạy học hợp tác (dạy học theo nhóm nhỏ), trong đó học sinh của một lớp học được chia thành các nhóm nhỏ, trong khoảng thời gian giới hạn, HS trong nhóm sẽ cùng nghiên cứu, trao đổi ý tưởng và giải quyết vấn đề đặt ra. Kết quả làm việc của nhóm sau đó được trình bày và đánh giá trước toàn lớp.

Phương pháp giải quyết vấn đề: là PPDH trong đó HS được đặt trong những tình huống có vấn đề, mà bản thân HS chưa biết cách thức, phương tiện để giải quyết vấn đề đó, giáo viên sẽ dẫn dắt, hướng dẫn HS phát hiện vấn đề, hoạt động tự giác, tích cực, chủ động, sáng tạo để giải quyết vấn đề và thông qua đó chiếm lĩnh tri thức, rèn luyện kỹ năng.

Dạy học theo dự án: còn gọi là phương pháp dự án, trong đó HS thực hiện một nhiệm vụ học tập phức hợp, gắn với thực tiễn, có sự kết hợp lý thuyết với thực hành. Nhiệm vụ này được người học thực hiện với tính tự lực cao, từ việc lập kế hoạch và thực hiện đến việc đánh giá kết quả thực hiện dự án.

Phương pháp trò chơi: là phương pháp tổ chức cho HS tìm hiểu một vấn đề hay thể nghiệm những hành động, những thái độ, những việc làm thông qua một trò chơi nào đó.

Phương pháp đàm thoại: là phương pháp mà

giáo viên căn cứ vào nội dung bài học khéo léo đặt ra câu hỏi, để HS căn cứ vào kiến thức đã có kết hợp với sự hướng dẫn của giáo viên để làm sáng tỏ vấn đề, tìm ra những tri thức mới, nhằm củng cố, mở rộng, đào sâu những tri thức đã tiếp thu, từ đó tổng kết hệ thống hóa tri thức.

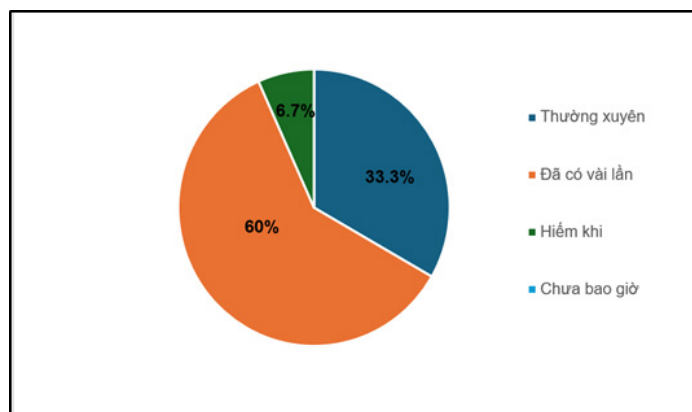
Phương pháp sắm vai: là phương pháp tổ chức cho HS thực hành, “làm thử” một số cách ứng xử nào đó trong một tình huống giả định. Phương pháp đóng vai giúp HS hình thành kỹ năng giao tiếp, kỹ năng hợp tác, kỹ năng làm việc nhóm,...

2.1.4. Thực trạng GD KNS trong dạy học môn GD CD lớp 8 thông qua hoạt động trải nghiệm cho HS cấp THCS ở một số trường tại thành phố Hồ Chí Minh (TP. HCM)

Môn GD CD có vai trò quan trọng trong việc hình thành tư duy đạo đức, ý thức pháp luật và phát triển nhân cách HS. Tuy nhiên, việc giảng dạy và học tập môn GD CD lớp 8 tại TP. HCM hiện gặp nhiều khó khăn như thời lượng học ít, lượng kiến thức nhiều, HS thiếu hứng thú, tài liệu tham khảo và phương tiện dạy học còn hạn chế. Dù có sự hỗ trợ từ công nghệ thông tin nhưng việc tiếp cận và ứng dụng vẫn chưa đồng đều giữa các trường.

Từ thực trạng đó, nhóm nghiên cứu đề xuất đổi mới phương pháp và kỹ thuật dạy học thông qua các hoạt động trải nghiệm, nhằm GD KNS cho HS. Việc lồng ghép KNS vào môn GD CD giúp các em vận dụng kiến thức vào thực tiễn, ứng phó hiệu quả với những tình huống trong cuộc sống hằng ngày.

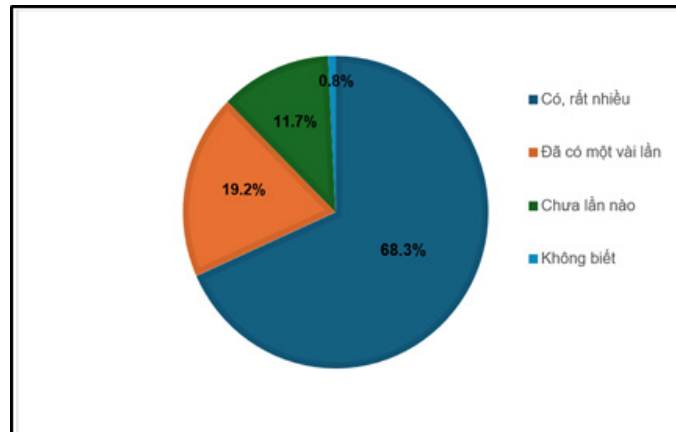
Việc khảo sát thực tế được tiến hành từ 2 phía: HS và giáo viên, với số lượng 120 phiếu HS và 15 phiếu giáo viên các trường tại TP. HCM: Trường THCS Nguyễn Bình Khiêm (Huyện Nhà Bè); Trung tâm Giáo dục nghề nghiệp - Giáo dục thường xuyên Quận 10; Trường THCS Lữ Gia (quận 11); Trường THCS Colette (Quận 3).

Biểu đồ 1. Giáo viên đánh giá mức độ tổ chức GD KNS trong dạy học môn GD CD lớp 8 thông qua hoạt động trải nghiệm

Về phía HS: các em vẫn chưa hình thành được cho mình những KNS cần thiết. Các em vẫn còn lúng túng, không biết phải giải quyết những tình huống trong cuộc sống ra sao. Khi

được hỏi “*Trong cuộc sống, em có từng rơi vào những tình huống mà không biết cách giải quyết vì thiếu kiến thức và thiếu kỹ năng chưa?*” thì kết quả thu được:

Biểu đồ 2.2. HS khi rơi vào những tình huống mà không biết cách giải quyết vì thiếu kiến thức và thiếu kỹ năng sống

Điều này cho thấy rằng việc dạy học môn GDCCD hiện tại vẫn chưa giúp HS vận dụng kiến thức một cách hiệu quả vào thực tiễn, càng nhấn mạnh sự cần thiết phải đổi mới PPDH theo hướng tích cực và lồng ghép các hoạt động trải nghiệm nhằm phát triển KNS cho HS.

2.2. Quy trình thực hiện GD KNS trong dạy học môn GDCCD lớp 8 thông qua hoạt động trải nghiệm cho HS cấp THCS ở một số trường tại TP. HCM

Bước 1: Nghiên cứu tài liệu chuẩn kiến thức kinh nghiệm, xác định mục tiêu bài học. Sau đó nghiên cứu nội dung bài ở SGK, kết hợp tham khảo hướng dẫn giảng dạy ở sách giáo viên... để định hướng kiến thức cần đạt qua bài học.

Ví dụ: Bài 7 Phòng chống bạo lực gia đình

1. Kiến thức: Kể được các hình thức bạo lực gia đình phổ biến; Phân tích được tác hại của hành vi bạo lực gia đình đối với cá nhân, gia đình và xã hội; Nêu được một số quy định của pháp luật về phòng, chống bạo lực gia đình; Biết cách phòng, chống bạo lực gia đình; Phê phán các hành vi bạo lực gia đình trong gia đình và cộng đồng.

2. Năng lực:

- Năng lực chung: Giao tiếp và hợp tác.
- Năng lực đặc thù: Năng lực điều chỉnh hành vi.

3. Phẩm chất: Trách nhiệm.

Bước 2: Nghiên cứu tài liệu GD KNS trong môn GDCCD ở trường THCS để xác định những KNS cơ bản cần được giáo dục. Tham khảo các PPDH và kỹ thuật dạy học tích cực có thể sử dụng tùy theo đối tượng và điều kiện dạy học cho phù hợp.

Qua bài học “Phòng chống bạo lực gia đình”

giáo viên xác định được các KNS cơ bản cần được giáo dục và các phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực có thể sử dụng, đó là: Kỹ năng quan sát; giao tiếp; hợp tác, làm việc nhóm; tư duy logic liên tưởng; thấu cảm; tự tin; phòng, chống bạo lực gia đình; tự bảo vệ bản thân.

- Các phương pháp dạy học có thể sử dụng: đàm thoại; hợp tác, khám phá; nêu và giải quyết vấn đề; thực hành.

- Các kỹ thuật dạy học có thể sử dụng: sắm vai; tia chớp; phòng tranh; đặt câu hỏi; 321.

Bước 3: Tiến hành soạn KHBD theo bố cục 4 phần:

- **Khởi động:** Kích thích HS tự tìm hiểu xem các em đã biết những gì về bài học sắp tới.

- **Khám phá:** Giới thiệu thông tin, kiến thức và kỹ năng mới thông qua việc tạo cầu nối liên kết giữa cái đã biết và cái chưa biết.

Ví dụ: Trong bài Phòng chống bạo lực gia đình

- **Luyện tập:** tạo cơ hội cho HS thực hành, vận dụng kiến thức và kỹ năng vào tình huống có ý nghĩa; điều chỉnh những hiểu biết, kỹ năng còn sai lệch.

- **Vận dụng:** Mở rộng và vận dụng kiến thức, kỹ năng có được vào các tình huống, bối cảnh mới.

Sau đó, tiến hành thiết kế bài giảng bằng giáo án điện tử (Ứng dụng CNTT và các phần mềm dạy học thích hợp).

Bước 4: Chuẩn bị đồ dùng dạy học đã được xác trong phần chuẩn bị của giáo viên và HS.

Với việc xác định mục tiêu bài học theo chuẩn kiến thức, kinh nghiệm, xác định những KNS cần được giáo dục qua bài học, nhóm tác giả tiến hành dạy theo các PPDH tích cực để giúp HS phát huy tính tự giác, sáng tạo để tiếp thu bài học dễ dàng

hơn, đồng thời giúp các em hình thành và rèn luyện các KNS cần thiết, phù hợp.

2.3. Sự cần thiết của việc GD KNS trong dạy học môn GD CD lớp 8 thông qua hoạt động trải nghiệm cho HS cấp THCS ở một số trường tại TP. HCM

Xét từ góc độ xã hội: KNS là yêu cầu quan trọng trong việc hình thành nhân cách con người hiện đại. Giáo dục KNS có tác động sâu rộng đến các lĩnh vực xã hội như việc làm, y tế, phòng chống HIV/AIDS, lạm dụng ma túy và ngăn ngừa bạo lực.

Xét từ góc độ giáo dục: Giáo dục KNS là một tiêu chí thể hiện chất lượng giáo dục trong thời kỳ đổi mới. Việc đưa KNS vào môn GD CD giúp HS tiếp thu kiến thức gắn với thực tiễn, phát triển phẩm chất và năng lực cần thiết.

Xét từ góc độ văn hóa – chính trị: GD KNS góp phần xây dựng một xã hội văn minh, tiến bộ và an toàn. KNS giúp cá nhân ý thức được quyền, trách nhiệm công dân, sống có đạo đức, tôn trọng pháp luật và hội nhập tốt trong môi trường đa văn hóa. Giáo dục KNS còn thể hiện tinh thần nhân văn, tạo nền tảng cho sự phát triển cá nhân và cộng đồng trong xã hội hiện đại.

Xét theo yêu cầu của phát triển bền vững: KNS là yếu tố cốt lõi trong giáo dục vì sự phát triển bền vững. Nhiều nội dung giáo dục bền vững như: bình đẳng giới, quyền con người, bảo vệ môi

trường, sức khỏe, giảm nghèo... đều cần đến các KNS như tư duy phản biện, giải quyết vấn đề, xác định giá trị sống, ra quyết định.

III. KẾT LUẬN

Nghiên cứu đã tập trung làm rõ mức độ nhận thức và việc sử dụng các phương pháp, hình thức tổ chức dạy học môn GD CD 8 theo định hướng phát triển năng lực cho HS tại TP. HCM. Trong đó, việc GD KNS thông qua hoạt động trải nghiệm, nếu được tổ chức với mục tiêu rõ ràng, nội dung phù hợp và chuẩn bị chu đáo, sẽ tạo ra môi trường học tập tích cực, giúp HS hứng thú, chủ động và mạnh dạn hơn khi tham gia vào các hoạt động học tập. Các hoạt động trải nghiệm góp phần rèn luyện cho HS những kỹ năng cần thiết để ứng phó với các tình huống thực tiễn, từ đó nâng cao hiệu quả tiếp thu kiến thức và phát triển năng lực cá nhân.

Kết quả thu được từ quá trình trải nghiệm là cơ sở để giáo viên điều chỉnh phương pháp, lựa chọn nội dung dạy học phù hợp, phát huy điểm mạnh của HS và hỗ trợ các em khắc phục những hạn chế. Việc thiết kế và triển khai hoạt động GD KNS thông qua trải nghiệm đòi hỏi giáo viên phải có năng lực sư phạm, tư duy sáng tạo và tinh thần đổi mới. Điều này không chỉ thể hiện sự tâm huyết và trách nhiệm nghề nghiệp của người giáo viên mà còn góp phần thực hiện hiệu quả mục tiêu giáo dục theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực cho HS trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay.

Bài viết này là kết quả nghiên cứu khoa học của đề tài: “Giáo dục kỹ năng sống thông qua hoạt động trải nghiệm trong môn Giáo dục công dân lớp 8 ở một số trường Trung học cơ sở tại Thành phố Hồ Chí Minh”.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình Giáo dục phổ thông – Chương trình tổng thể*. (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ Giáo dục và Đào tạo), Hà Nội.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình Giáo dục phổ thông – Chương trình môn Giáo dục công dân*. (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo), Hà Nội.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình Giáo dục phổ thông hoạt động trải nghiệm và hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp*. (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo), Hà Nội.
4. Hồ Ngọc Hương (2024), *Giáo dục kỹ năng sống trong dạy học môn Giáo dục công dân thông qua hoạt động trải nghiệm cho học sinh cấp trung học ở một số trường tại Thành phố Hồ Chí Minh* (Khóa luận tốt nghiệp, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh).